

Asia: VN/33945/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Esitysluonnoksessa reagoidaan tärkeisiin muutoskohteisiin. Muutosesitykset ovat pääosittain kannatettavia. Toki ne vaativat vielä tarkempaa säätämistä, jotta ne huomioivat paremmin lukioiden tarpeet, resurssit ja haasteet, jotka mahdolliset muutokset tuottavat.

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Tavoitteet ovat kokonaisuudessaan tärkeät valtakunnallisesti tasa-arvoisen kohtelun takaamiseksi ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien takaamiseksi. Joustavien siirtymisten takaamiseksi on myös merkityksellistä, että tiedonsiirtoa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen välillä jouhevoitetaan ja lisätään.

Lukiokoulutuksessa ei ole laajoja resursseja erityisopetukselle, joten on myös tärkeä huolehtia siitä, että resurssit kohdistuvat pääosin tuen antamiseen eikä lausuntoihin liittyvään työhön. Erityisopettajat laativat jo nykyisin paljon lausuntoja ylioppilastutkintoa varten, joten hallintopäätösten tuominen osaksi erityisopettajien työtä vie resurssia tuen antamisesta. Nykyisin noin viidenneksellä lukio-opiskelijoista haetaan erityisen tuen päätöstä ylioppilastutkintolautakunnalta. Jos hallintopäätösajattelua viedään eteenpäin, on syytä myös huolehtia erityisopetuksen resurssien lisäämiseksi ja takaamiseksi myös syrjäseutujen osalta.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

Esityksessä ehdotetaan lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamista siten, että kattava lukioverkko säilyisi ja lukiot eivät häviäsi alueilta, jossa lapsiluku on vähenemässä voimakkaasti. Tämä on tärkeä tavoite kuten se, lukiokoulutuksen rahoitus vastaisi paremmin lukiokoulutuksen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Lukion rahoitukseen sisältyvää pienten lukioiden korotusta uudistettaisiin tukemaan koulutuksen saavutettavuutta ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista. Samalla edistetään rahoitusvastuun tasapuolista jakautumista kuntien kesken kotikunnittain, mikä on hyvä tavoite myös, jotta innovatiiviset ratkaisut mahdollistuvat saavutettavuuden

mahdollistamiseksi. Esityksessä on määriteltävä tarkemmin, mitä tarkoitetaan syrjäisyydellä, sillä se ei käy tekstistä yksiselitteisesti ilmi. Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi säännös, jonka nojalla muista samankokoisista koulutuksen järjestäjistä poiketen vuosina 2008–2012 yhdistyneille kunnille lasketaan yksikköhinnan määräävä tunnusluku painotettuna keskiarvona entisille lukiokoulutuksen järjestäjille lasketuista tunnusluvuista. Tämän säännösmuutoksen ei tule heikentää yhdistyneiden kuntien asemaa ja muuttaa heidän rahoituksellisia perusteita.

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

Suunnitelma ylioppilastutkinnon mahdollistamiseksi englanninkielellä on hyvä, mutta tulkinta tarkoista kriteereistä rajoittaa mahdollisen suorittajajoukon todella pieneksi. Tämä johtaa siihen, että kouluja, joissa sitä voidaan tarjota ei voi Suomessa olla kuin suurissa asukaskeskitymissä, lähinnä pääkaupunkiseudulla ja Tampereella. On myös todennäköistä pienen osallistujamäärän takia se, että kustantajat eivät ole kiinnostuneita tuottamaan oppimateriaalia kyseistä opetusta varten, mikä johtaa vaikeuksiin monissa reaaliaineissa sekä matematiikassa. Kokonaisuutta laatiessa on myös hyvä huomioda se, että motivoituneen, suomea osaamattoman ja ahkerasti opiskelevan maahanmuuttajan on opiskeltavat reilusti yli vuosi suomen kielen alkeita voidakseen aloittaa S2-opinnot lukiossa. Opiskelijan edun mukaista olisi myös hyvä mahdollistaa ja taata omassa maassa suoritettujen lukio-opintojen hyväksilukeminen, jotta tutkintoa ei tarvitsisi aloittaa alusta. Kokonaisuudessa vaarana on, että tiukat rajoitukset kääntyvät tarkoitusperiä vastaan ja koulutusta tarjotaan todella vähän. Esitettyjen rajoitusten ja suunnitelmien perusteella on todennäköistä, että hyvin englantia osaava maahan- tai paluumuuttaja suuntautuu suorittamaan IB-tutkintoa todennäköisemmin kuin englanninkielistä ylioppilastutkintoa.

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Esitys siitä, että musiikista, liikunnasta ja kuvataiteesta luodaan tasavertainen oppiaine ylioppilaskirjoituksiin, on kaikin puolin kannatettava ja se tasavertaistaa lukion opetussuunnitelmassa olevien oppiaineiden asemaa sekä mahdollistaa näiden aineiden ylioppilastulosten huomioimisen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Tarkoituksena lienee ollut, että näiden aineiden opetussuunnitelmaa ei tarvitse uusia ennen varsinaisten kokeiden aloittamista. On syytä kuitenkin pohtia, ovatko nykyiset valtakunnallisten pakollisten ja valinnaisten sisältökuvaukset riittävän tarkkoja ja ohjaavia, jotta kokeita voidaan toteuttaa laajamittaisesti ja taata yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua niihin kaikissa lukioissa. Valmistelevien näyttöjen vaatimaa aikaa ja niiden toteuttamista on suunniteltava pitäen mielessä, että isoissa lukioissa on helpostikin viidestäkymmenestä sataan osallistujaa kyseisten aineiden kokeissa. Jos jokaisen valmisteleva näyttö vaatii esimerkiksi kuusi tuntia, valvontavuorot tuovat lisää työtä lukioihin. Valmistavien näyttöjen vaatima aika ja sen korvaaminen on mietittävä yhteistyössä ammattijärjestöjen kanssa, jotta koulut eivät kärsi käytänteistä, joille ei ole yhteistä sopimusta.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

7. Muut kommentit

-

Päkkilä Teijo-Kalevi
Seinäjoen kaupunki, lukiokoulutus